

SÖKANDE

Konkurrensverket

MOTPART

Sundbybergs stad

Ombud: [REDACTED]

SAKEN

Upphandlingsskadeavgift

KONKURRENSVERKET
2021-06-24
Avd RS
Dnr 223/2021
KSnr 353 Aktbil

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten bifaller ansökan och beslutar att Sundbybergs stad ska betala 1 000 000 kr i upphandlingsskadeavgift.

YRKANDEN M.M.

Sundbybergs stad (kommunen) ingick den 8 april 2020 ett avtal om lokalvård i Sundbybergs stadshus, *STN 0145/2020* (Stadshusavtalet) utan föregående annonsering.

Konkurrensverket ansöker nu om att kommunen ska betala 1 000 000 kr i upphandlingsskadeavgift och för fram att Stadshusavtalet utgör en otillåten direktupphandling. Ansökan med dess skäl framgår i sin helhet av bilaga 1.

Kommunen yrkar att upphandlingsskadeavgiften ska sättas ned.

VAD PARTERNA FÖR FRAM TILL STÖD FÖR SIN TALAN

Sundbybergs stad

Kommunen bestrider inte att upphandlingsskadeavgift är befogad i detta fall. Dock bör upphandlingsskadeavgiften vara lägre då upphandlingens värde inte är så högt. Vidare föreligger det vissa förmildrande omständigheter och ett antal omständigheter som inte är försvårande.

Av den sammanställning som Konkurrensverket har gjort av kommunens avtal i nu aktuellt hänseende framgår att avtalen med Miljöpalatset, dvs. *SAN 0208/2019*, *KFN 0173/2019*, och *ÅN 0299/2019* (Miljöpalatsavtalen) har undertecknats i februari 2020 men får enligt Konkurrensverket anses ha ingåtts senast 1 januari 2020, eftersom städuppdraget då påbörjades. En ansökan om upphandlingsskadeavgift grundad på miljöpalatsavtalen skulle därmed ha kommit in till förvaltningsrätten senast den 1 januari 2021. Miljöpalatsavtalen är därmed preskriberade såvitt gäller ansökan om upphandlingsskadeavgift.

Därtill är det inte heller fråga om sådana liknande kontrakt, där värdet ska räknas samman enligt 5 kap. 11 § lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, LOU. Detta med hänsyn till att de olika avtalen om städning har skett i olika verksamheter under olika tidsperioder och med olika leverantörer. Det är därmed inte fråga om några kontrakt som har följt på varandra. Istället har avtalen existerat parallellt, med olika leverantörer och olika uppdragsområden, och ska därför inte ses som en följd av liknande kontrakt enligt 5 kap. 11 § LOU.

Oaktat detta förhindrar bestämmelsen i 21 kap. 7 § 2 st. LOU att Konkurrensverket grundar en ansökan om upphandlingsskadeavgift på avtal som har ingåtts för mer än ett år sedan. Så som bestämmelsen i 21 kap. 7 § LOU är utformad, ger den inte utrymme för att genom hänvisning till reglerna i 5 kap. LOU om upphandlingens värde, inkludera avtal som har ingåtts för mer än ett år sedan. Mot denna bakgrund vänder sig kommunen mot Konkurrensverkets bedömning i denna del, eftersom den tidsfrist som anges i 21 kap. 7 § inte bör kunna kringgås genom en tillämpning av 5 kap. 11 §. Konkurrensverket kan därför inte grunda något anspråk på upphandlingsskadeavgift vad gäller avtalen som ingicks den 1 januari 2020.

Om Kammarrätten i Göteborgs avgörande i mål nr 5524-16 kan konstateras att detta gällde en bedömning av en icke-direktivstyrd upphandling enligt äldre regler. Vad gäller Kammarrätten i Stockholms avgörande i mål nr 1304-20 kom detta avgörande den 15 februari 2021, dvs. långt efter ingåendet av nu aktuella avtal. Givet att lagstiftaren har angett att någon förändring i 21 kap. 4 § LOU i förhållande till äldre bestämmelser inte var avsedd och då detta sätt att genom värdeberäkning kringgå preskriptionsregeln i 21 kap. 7 § LOU överhuvudtaget inte nämns i förarbetena, kan det i vart fall inte ha varit förutsebart för kommunen att även miljöpalatsavtalen skulle komma att medräknas i en ansökan gällande Stadshusavtalet. Det får istället anses vara fråga om ett relativt oklart rättsläge.

Vidare har Konkurrensverket beräknat värdet av Stadshusavtalet för högt. Konkurrensverket har med stöd av 5 kap. 13 § LOU räknat avtalsvärdet på en fiktiv avtalsperiod om 48 månader. Stadshusavtalet tecknades den 8 april 2020. Avtalet gällde under perioden 1 maj 2020–31 december 2020 och innehöll möjlighet till förlängning. Avtalet förlängdes aldrig, och avslutades i samband med att dess ordinarie löptid gick ut vid årsskiftet 2020/2021. Under månaderna då avtalet löpte under 2020 fakturerades i genomsnitt 130 295 kronor per månad. Detta innebär att avtalets faktiska värde under de åtta månader som avtalet nyttjades uppgick till cirka 1 042 360 kronor (130 295 x 8). Med hänsyn till att Stadshusavtalet haft en faktisk löptid och därefter har avslutats, finns det inte grund för att tillämpa 5 kap. 13 § LOU.

Upphandlingsskadeavgift ska ha en avskräckande verkan och verka handlingsstyrande genom att upphandlande myndighet ska avhålla sig från att göra avsteg från LOU. Rimligtvis innebär detta att ett agerande som förbättrar en situation rimligtvis inte bör sanktioneras maximalt. Det framstår därför som märkligt att sanktionera ett hypotetiskt förlopp om 48 månader, när kommunen självmant har avslutat aktuellt avtal efter åtta månader. Stadshusavtalet är tidsbegränsat till 30 juni 2021 eller till dess att nytt avtal är på plats, dock som längst till och med 31 december 2021. Kommunens agerande att avsluta tidigare avtal och ersätta detta med ett nytt avtal som har tydlig begränsning i tiden bör därför beaktas.

Kommunen har haft svårt att få till stånd ett annonserat avtal, men vill i detta sammanhang framhålla att aktuella tjänster i form av lokalvård, har annonserats och att tilldelning även har skett. Detta bör tillmätas betydelse och medföra att sanktionsvärdet i det aktuella ärendet bör vara lägre än om någon annonsering överhuvudtaget inte skulle ha skett. Kommunen har även löpande verkat för att få ett upphandlat avtal på plats och det har inte i något skede varit fråga om ett avsiktligt kringgående av upphandlingsreglerna.

Vidare har det varit fråga om avtal som avser samhällsviktiga tjänster i form av städning- och lokalvård inom kommunens verksamheter och avtalen har utgjort en nödvändig förutsättning för att tillförsäkra en säker och fungerande arbets- och vistelsemiljö. Anskaffningen av aktuella tjänster har inte heller kunnat anstå. Det är därmed fråga om sådana överträdelse där sanktionsvärdet som utgångspunkt är förhållandevis lågt.

Vad gäller löptiden för miljöpalatsavtalen (tolv månader) och Stadshusavtalet (åtta månader) är det inte heller fråga om så långa avtalsperioder att dessa ska verka försvårande vid bestämningen av sanktionsavgiften. Konkurrensverket påpekar särskilt att Stadshusavtalet saknar en borte gräns för förlängningsoptionen. Det ska här framhållas att övriga avtal inom ramens för Konkurrensverkets ansökan i samtliga fall har saknat möjlighet till förlängning. Vidare ska det även framhållas att Stadshusavtalet innehöll en mekanism för uppsägning, där avtalet kunde sägas upp av kommunen med tre månaders uppsägningstid. De av Konkurrensverket anförda försvårande omständigheterna om obegränsad möjlighet till förlängning och avsaknad av uppsägningsmekanismer kan därmed inte göras gällande för samtliga avtal som omfattas av ansökan.

Sammanfattningsvis anser kommunen att beräkningen av upphandlingens värde endast ska utgå från Stadshusavtalet och beräknas på den faktiska avtalstiden om åtta månader, vilket ger ett värde om 1 042 360 kronor. Med hänsyn till bestämmelsen i 21 kap. 4 § LOU, som anger att upphandlingsskadeavgiften inte får överskrida tio procent av upphandlingens värde, kan upphandlingsskadeavgiften därför uppgå till högst 104 236 kronor.

Konkurrensverket

Kommunen gör gällande att Miljöpalatsavtalen är preskriberade vad gäller ansökan om upphandlingsskadeavgift och att det inte är förenligt med 21 kap. 7 § LOU att inkludera dessa avtal i en uppskattning av upphandlingens

värde enligt reglerna i 5 kap. LOU. Detta stämmer inte. Det är riktigt att ansökan ska ha kommit in inom ett år från det avtal som ansökan avser. I detta fall står det klart att ansökan har kommit in i rätt tid. Tidsfristen för att inte ansökan ska dock inte sammanblandas med förutsättningarna att beakta värdet av andra avtal som har slutits mer än ett år innan ansökan lämnas till domstolen vid beräkningen av värdet av den direktupphandling som ligger till grund för ansökan. Beräkningen av värdet av en upphandling styrs av särskilda bestämmelser.

Ramarna för den yrkade avgiften har beräknats enligt 21 kap. 4 § LOU. Av denna bestämmelse framgår bl.a. att avgiften inte får överstiga tio procent av upphandlingens värde och att bestämmelserna om beräkning av värde i 5 kap. är relevanta för att avgöra ramarna för avgiftens storlek. I 5 kap. 11 § LOU finns en objektiv sammanräkningsregel som innebär att värdet av vissa andra avtal än det som omfattas av ansökan ska beaktas vid bedömningen av en upphandlings värde. Vid en tillämpning av denna bestämmelse följer att både värdet av Stadshusavtalet och miljöpalatsavtalen är relevanta vid beräkningen av värdet av upphandlingen. Att värdet av direktupphandlingen skulle beräknas på detta sätt, i mål om upphandlingsskadeavgift var fullt förutsebart för kommunen vid tidpunkten då Stadshusavtalet ingicks och har bekräftats av förvaltningsdomstolarna vid upprepade tillfällen.¹ Upphandlande myndigheter har en skyldighet att ha god kännedom om LOU:s bestämmelser om beräkning av en upphandlings värde.

Kommunen anser vidare att det inte är fråga om liknande kontrakt enligt 5 kap. 11 § LOU. Detta stämmer inte heller. Begreppet liknande kontrakt bör förstås som kontrakt som är avsedda för identisk eller likartad användning. Högsta förvaltningsdomstolen har i HFD 2017 ref. 74 om begreppet "samma slag" i 19 kap. 8 § LOU uttalat att bedömningen av om

¹ jfr t.ex. Kammarrätten i Göteborgs dom den 23 december 2016 i mål nr 5524-16 och Kammarrätten i Stockholms dom den 15 februari 2021 i mål nr 1304-20.

två eller flera upphandlingar är av samma slag ska göras med utgångspunkt i de varor eller tjänster som är föremål för upphandlingarna. För att varor eller tjänster som anskaffas genom olika upphandlingar ska anses vara av samma slag kan inte krävas att de är identiska, men uttrycket indikerar ändå att det måste föreligga påtagliga likheter mellan det som upphandlas för att upphandlingarna ska omfattas av bestämmelsen. När det gäller upphandling av tjänster bör det snarare vara tjänsternas karaktär, än vem som utför dem, som är avgörande för om de ska anses vara av samma slag.

De aktuella avtalen avser köp av städtjänster, dvs. tjänster med påtagliga likheter även om städningen utförts i olika verksamheter. Tjänsterna hade kunnat ingå i en och samma upphandling och kunnat attrahera samma leverantörer i form av städfirmor. Att kontrakten ingåtts med olika leverantörer har i sammanhanget inte någon betydelse. Som framgår av ansökan är behovet av städning i kommunen regelbundet återkommande. Att avtalen har löpt parallellt saknar betydelse för bedömningen att avtalen utgör liknande kontrakt. Som framgår av ansökan ska avtalen, utifrån de objektiva beräkningsreglerna i 5 kap. 3 och 6 § LOU, anses vara del av samma upphandling och värdet av avtalen läggas samman.

Kommunen anser vidare att Konkurrensverket har beräknat värdet av Stadshusavtalet för högt. Det ifrågasätts inte att avtalet avslutades efter åtta månader och utan att förlängningsoptionen nyttjades. Detta gjordes dock efter det att Konkurrensverket inlett sin granskning av kommunens köp av städtjänster. Det kan vidare noteras att Stadshusavtalet ersattes med ett nytt direktupphandlat avtal som inte föregåtts av någon annonsering. Att avtalet avslutats innebär inte att värdet ska fastställas till ett lägre belopp än vad som framgår av ansökan. Som framgår av ansökan och beräkningsreglerna i 5 kap. LOU är ett avtals värde det maximala belopp som kan utläsas av avtalet. När värdet bestäms ska options- och förlängningsklausuler som anges i något av upphandlingsdokumenten inbegripas som om de hade

utnyttjats. I stället för att kräva en spekulativ uppskattning av förväntad längd av ett avtal innehåller 5 kap. 13 § LOU en hjälpregel för det fall att ett avtal inte innehåller en fastställd avtalstid. Regeln gäller även kontrakt vars löptid är förutbestämd, men som innehåller en klausul enligt vilken avtalet kan förlängas tillsvidare. Något utrymme att beräkna värdet på något annat sätt finns inte och beslutet att säga upp ett avtal i förtid, eller att inte utnyttja förlängningsoptioner, har ingen betydelse för beräkningen av kontraktsvärdet utifrån bestämmelsen.

Otillåtna direktupphandlingar är en av de allvarligaste överträdelsena av LOU oavsett avtalsföremål. Att ett avtalsföremål i sig är samhällsviktigt kan inte medge lägre sanktionsavgift. Behovet eller nyttan av ett avtal innebär inte att en överträdelse är mer eller mindre allvarlig. Det är inte behovet av tjänsterna som ska ligga till grund för överträdelsens sanktionsvärde. Annonseringsplikten gäller i samma utsträckning oavsett vilket behov en upphandling ska tillgodose eller vilken nytta föremålet för upphandlingen fyller. Inte heller blir den skada som drabbar marknaden mindre när en otillåten direktupphandling avser en tjänst som tillgodoser ett allmännyttigt intresse.

Ansökan avser ett avtal utan bortre tidsgräns. Tillsvidareavtal påverkar konkurrensen på ett särskilt allvarligt sätt eftersom sådana avtal undandras marknaden på obestämd tid. Detta motverkar syftet med upphandlingslagstiftningen vilket bl.a. är att öppna upp marknaden genom transparenta förfaranden och låta leverantörer tävla på lika villkor om ett kontrakt. Stadhusavtalet och miljöpalatsavtalen ingicks vid en tidpunkt då kommunen saknade upphandlade avtal för de aktuella städtjänsterna sedan lång tid tillbaka. Att ingå avtal på obegränsad tid respektive på ett år utan möjlighet till uppsägning måste mot denna bakgrund ses som oproportionerligt.

Sammanfattningsvis kan inga av de omständigheter som kommunen fört fram bedömas som förmildrande. Den yrkade upphandlingsskadeavgiften grundar sig på att kommunen har genomfört en otillåten direktupphandling. Den nu aktuella överträdelsen är klar och medför ett högt sanktionsvärde. Konkurrensverket vidhåller att en upphandlingsskadeavgift på 1 000 000 kronor är en proportionerlig sanktion för överträdelsen.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Frågan om ansökan har kommit in i rätt tid och om upphandlingen har utgjort en otillåten direktupphandling

Enligt 21 kap. 1 § 3 LOU får allmän förvaltningsdomstol besluta att en upphandlande myndighet ska betala en särskild avgift (upphandlingsskadeavgift), om myndigheten har slutit avtal med en leverantör utan föregående annonsering enligt bl.a. 10 kap. 1 §.

Av 21 kap. 7 § andra stycket LOU framgår att, om ingen leverantör har ansökt om överprövning av avtalets giltighet inom de tidsfrister som anges i 20 kap. 17 §, ska ansökan [om upphandlingsskadeavgift] ha kommit in till förvaltningsrätten inom ett år från det att avtalet slöts.

I 10 kap. 1 § LOU anges att en upphandlande myndighet genom en anbudsinfordran ska informera om sin avsikt att tilldela ett kontrakt eller ingå ett ramavtal. En anbudsinfordran ska göras genom en annons om upphandling eller, i de fall som regleras i 2 §, en förhandsannons. Särskilda regler om upphandling utan föregående annonsering finns i 6 kap. 12–19 §§.

Enligt 1 kap. 20 § LOU avses med ramavtal ett avtal som ingås mellan en eller flera upphandlande myndigheter och en eller flera leverantörer i syfte

att fastställa villkoren i kontrakt som senare ska tilldelas under en given tidsperiod.

Av utredningen framgår att Stadshusavtalet ingicks den 8 april 2020. Med beaktande av att ansökan kom in till förvaltningsrätten den 1 april 2021 bedömer domstolen att ansökan avseende Stadshusavtalet har kommit in i rätt tid. Även om parterna är oense om värdet av upphandlingen framgår det av utredningen i målet och parternas inställning att värdet av upphandlingen i vart fall överstiger tröskelvärdet och därmed gränsen för att lagligen kunna få direktupphandla. Förvaltningsrätten bedömer därmed att utredningen visar att tecknandet av Stadshusavtalet utgör en otillåten direktupphandling. Att det skulle finnas något tillämpligt undantag för att kommunen skulle haft godtagbara skäl för att direktupphandla har inte kommit fram.

Värdet av upphandlingen

Enligt 5 kap. 3 § LOU är värdet av en upphandling det totala belopp som, enligt den upphandlande myndighetens uppskattning, ska betalas enligt de varukontrakt som ingår i upphandlingen. När värdet bestäms ska options- och förlängningsklausuler som anges i något av upphandlingsdokumenten inbegripas som om de hade utnyttjats. Värdet ska bestämmas exklusive mervärdesskatt.

Av 5 kap. 11 § 1 LOU framgår att värdet av ett varu- eller tjänstekontrakt som regelbundet återkommer eller som ska förnyas inom en viss tid, ska uppskattas med ledning av det verkliga totala värdet av en följd av liknande kontrakt som upphandlats under den föregående tolv månadersperioden eller under det föregående räkenskapsåret, om möjligt justerat med hänsyn till förutsebara ändringar i kvantitet eller värde under den tolv månadersperiod som följer efter det första kontraktet.

I 5 kap. 13 § LOU anges följande. Om en tjänst upphandlas utan att det totala belopp som ska betalas för tjänsten anges, ska värdet av upphandlingen vara det som ska betalas för tjänsten under kontraktets löptid, om denna är högst 48 månader. Om löptiden är längre eller om den är obestämd, ska värdet uppskattas till månadsvärdet multiplicerat med 48.

Enligt 5 kap. 14 § LOU ska värdet av ett ramavtal uppskattas till det högsta sammanlagda värdet av samtliga kontrakt som planeras inom ramen för ramavtalet under löptiden.

Det är det uppskattade värdet av en upphandling som är föremål för beräkningen av en upphandlings värde i mål om upphandlingsskadeavgift.² Upphandlingens värde ska således beräknas utifrån dess möjliga teoretiska värde. Att utfallet blir ett annat påverkar inte bedömningen. Även i ett ramavtals löptid ska förlängnings- eller optionstid räknas in.³

I skäl 19 till LOU-direktivet⁴ anges bl.a. följande. Begreppet likartade varor vid beräkningen av tröskelvärdena bör förstås som varor som är avsedda för identisk eller likartad användning.

Av utredningen i målet framgår bl.a. att Stadshusavtalet avser att fylla kommunens behov av städtjänster i Sundbybergs stads stadshus. Miljöpalatsavtalen som Konkurrensverket räknat med vid beräkningen av upphandlingens värde rör kommunens behov av sådana likartade städtjänster som avses i Stadshusavtalet. Miljöpalatsavtalen ligger vidare inom den aktuella föregående tolv månadersperioden. Utifrån dessa omständigheter bedömer förvaltningsrätten att miljöpalatsavtalen ska ligga

² Falk, Jan-Erik, *Lag om offentlig upphandling – en kommentar*, fjärde upplagan, Jure 2020 s. 137 f. samt Karnovs och Lexinos lagkommentarer avseende 5 kap. 3 § LOU

³ Lagkommentar för 5 kap. 14 § LOU i Rosén Andersson m.fl., ”Lagen om offentlig upphandling”, tredje versionen i JUNO, Norstedts juridik 2020

⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU av den 26 februari 2014 om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG

till grund för bedömningen av upphandlingens värde. Att månadsvärdet, som i detta fall, ska ligga till grund för beräkningen av upphandlingens värde, ska vara 130 295 kr saknas anledning att frångå utifrån parternas samstämmighet i denna del. Stadshusavtalet är vidare utformat på så sätt att den maximala beräkningen av månadsvärdet är aktuellt. Förvaltningsrätten anser att det inte har kommit fram skäl att frångå Konkurrensverkets beräkning av upphandlingens sammanlagda värde, utifrån de uppgifter som kommunen angivit, och att detta värde har uppgått till 12 171 652 kr exklusive mervärdesskatt. Vad kommunen har fört fram i denna del medför ingen annan bedömning.

Frågan om upphandlingsskadeavgiftens storlek och om det har rört sig om ett ringa fall eller om det funnits synnerliga skäl att efterge avgiften

Enligt 21 kap. 4 § LOU ska en upphandlingsskadeavgift uppgå till lägst 10 000 kr och högst 10 000 000 kr. Avgiften får inte överstiga tio procent av upphandlingens värde enligt 5 kap.

Av 21 kap. 5 § LOU framgår att vid fastställande av upphandlingsskadeavgiftens storlek ska särskild hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsen är. I ringa fall ska någon avgift inte beslutas. Avgiften får efterges, om det finns synnerliga skäl.

En otillåten direktupphandling är en sådan förseelse som anses höra till de allvarligare formerna av överträdelser och motiverar en avgift hänförlig till den högre skalan av avgiftsramen. Beslutande instans har ett betydande utrymme att inom givna beloppsramar fastställa avgiftens storlek. Sanktionen ska vara effektiv, proportionerlig och avskräckande. Ju allvarligare överträdelsen kan anses vara, desto högre belopp bör avgiften fastställas till. Vid bedömningen av sanktionsvärdet bör även vägas in hur klar överträdelsen kan anses vara. Ett oklart rättsläge bör påverka sanktionsvärdet så att över-

trädelsen anses mindre allvarlig. Förhållanden hos den upphandlande myndigheten, som exempelvis ett upprepat beteende, bör ses som en försvårande omständighet. Avtalstidens längd och avtalets värde kan också påverka sanktionsvärdet.⁵

Att efterge avgiften på grund av synnerliga skäl kan endast göras i rena undantagsfall när till exempel människors liv eller hälsa annars skulle riskeras och det skulle framstå som orimligt eller stötande att upphandlings-skadeavgift skulle tas ut.⁶

Av Högsta förvaltningsdomstolens refererade avgörande HFD 2014 ref. 49 framgår bl.a. att upphandlingsavgift inte ska beslutas om i ringa fall, vilket kan vara fallet om anskaffningar inte kunnat anstå och berörda avtal har tidsbegränsats till dess att inköp kunnat göras enligt en ny annonserad upphandling.

I målet framgår att maximalt belopp som kommunen teoretiskt kan åläggas att betala i upphandlingsskadeavgift i aktuell ansökan är 1 217 165 kr. Konkurrensverket har i sin ansökan om upphandlingsskadeavgift yrkat att kommunen ska betala 1 000 000 kr i upphandlingsskadeavgift.

Som utgångspunkt föranleder en otillåten direktupphandling en högre upphandlingsskadeavgift. Det är därmed rimligt att, utifrån upphandlingens värde, lägga förevarande upphandlingsskadeavgift i det övre spannet. Av utredningen i målet framgår vidare att den otillåtna direktupphandlingen avser avtal för längre tidsperioder och där det i det avtal ansökan rör saknas en borte gräns för förlängningsoptionen. Av utredningen framgår också att kommunen upprepat har genomfört otillåtna direktupphandlingar under en längre tidsperiod. Att kommunen återkommande gjort otillåtna

⁵ Prop. 2009/10:180 s. 197 f.

⁶ Prop. 2009/10:180 s. 370.

direktupphandlingar avseende ett behovsområde i form av städning som bör ha varit förutsebart talar även det emot att avgiften kan sänkas. Att rättsläget skulle vara oklart eller inte förutsebart för en kommun som är bunden av upphandlingslagstiftningen finner förvaltningsrätten inga skäl att fästa något avseende till utifrån vad som förts fram av kommunen. Med beaktande av vad som har kommit fram i målet bedömer förvaltningsrätten att aktuell direktupphandling inte heller kan anses röra sig om ett ringa fall.

Förvaltningsrätten bedömer därtill att det inte har kommit fram några omständigheter som utgör synnerliga skäl att efterge avgiften. Detta gäller även med beaktande av vad kommunen fört fram om vikten av att städning utförs. En upphandlingsskadeavgift om 1 000 000 kr får utifrån upphandlingens värde och omständigheterna i övrigt anses som en effektiv, proportionerlig och avskräckande sanktion för kommunen.

Förvaltningsrätten bifaller därmed Konkurrensverkets ansökan i sin helhet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 2 (FR-05).

Leo Willman
Förvaltningsrättsfiskal

Martin Menyes har varit föredragande.

ANSÖKAN

2021-04-01

Dnr 223/2021

1 (9)

Förvaltningsrätten i Stockholm
115 76 StockholmFÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Avdelning 33INKOM: 2021-04-01
MÅLNR: 8114-21
AKTBIL: 1

Ansökan om upphandlingsskadeavgift

Sökande

Konkurrensverket, 103 85 Stockholm

Motpart

Sundbybergs stads kommun, 172 92 Sundbyberg

Saken

Upphandlingsskadeavgift enligt 21 kap. 1 § 3 lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU)

Yrkande

Konkurrensverket yrkar att förvaltningsrätten enligt 21 kap. 1 § 3 LOU beslutar att Sundbybergs stads kommun (kommunen) ska betala 1 000 000 (en miljon) kronor i upphandlingsskadeavgift.

Grunder

1. Kommunen har brutit mot 10 kap. 1 § LOU genom att den 8 april 2020 ingå avtal avseende lokalvård i Sundbybergs stads stadshus med Rengörare Näslund Aktiebolag (Näslund) utan föregående annonsering. Eftersom förutsättningar för att ingå avtal utan föregående annonsering saknades utgör det ingångna avtalet en otillåten direktupphandling.

Bakgrund och omständigheter

2. Kommunen har ett löpande behov av att anskaffa städtjänster. Kostnaderna för köp av städtjänster under åren 2018, 2019 och 2020 uppgick till 5 870 021 kronor, 6 546 450 kronor, respektive 7 364 844 kronor exklusive mervärdesskatt för verksamhetsområdena stadshuset, social- och arbetsmarknadsförvaltningen, äldreförvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen. Avseende nämnda verksamhetsområden har kommunen saknat upphandlade avtal i olika utsträckning.
3. För verksamhetsområdet stadshuset hade kommunen ett upphandlat avtal med Näslund med avtalsstart den 1 mars 2015. Avtalet löpte på två år med möjlighet till förlängning ett år plus ett år och kunde därmed som längst löpa fram till den 28 februari 2019. Kommunen valde att nyttja första förlängningsoptionen. Avtalet löpte därefter ut den 28 februari 2018. Efter det saknas dokumentation gällande den andra förlängningsoptionen och ett eventuellt nyttjande av den.¹
4. För verksamhetsområdena inom social- och arbetsmarknadsförvaltningen och äldreförvaltningen har kommunen uppgett att den inte har kunnat återfinna de senaste upphandlade avtalen. Kommunen har redovisat förlängningsavtal som funnits under olika perioder mellan juni 2016 och december 2019. Det saknas dock dokumentation som visar att avtalen har stöd i en förlängningsoption i ett annonserat avtal för verksamhetsområdena.
5. För verksamhetsområdet inom kultur- och fritidsförvaltningen har kommunen uppgett att det funnits två parallella avtal, ett per städområde (städområde 1 och 2). Avtalen löpte ut den 31 maj 2017. Kommunen valde att förlänga ett av dessa två avtal med stöd av en förlängningsoption, städområde 2. Detta förlängningsavtal löpte ut den 31 maj 2018. Kommunen har redovisat förlängningsavtal som funnits under olika perioder därefter fram till december 2019. Det saknas dock dokumentation som visar att avtalen har stöd i en förlängningsoption i ett annonserat avtal för verksamhetsområdet.

¹ Enligt avtal den 3 juli 2018 avslutades Näslunds uppdrag gentemot stadshuset från den 31 december 2018. Därefter ingick kommunen ett avtal som kommunen hänvisar till som en förlängning av avtalet från 2015 vilket löpte från den 1 augusti 2019 till den 30 april 2020.

6. Kommunen har vidare uppgett att arbetet med att få ett nytt upphandlat avtal för lokalvårdstjänster på plats har hållit på sedan hösten 2017. En upphandling för lokalvård för hela kommunen annonserades under perioden den 24 april – den 28 maj 2018. Den 12 oktober 2018 beslutade kommunen att avbryta upphandlingen. Beslutet motiverades med att giltighetstiden för anbuden hann gå ut innan tilldelningsbeslut hade kunnat meddelas samt att det saknades kvalificerade anbudsgivare för anbudsområdena för barn- och utbildningsförvaltningen samt kultur- och fritidsförvaltningen. Den annonserade upphandlingen delades upp utifrån lokalvårdsområde, vilket utmynnade i två annonserade upphandlingar för extratjänster respektive skolor och förskolor. Upphandlingarna gällde dock inte städning för de aktuella verksamhetsområdena. Den ena av dessa upphandlingar avbröts på grund av bristande konkurrens och den andra upphandlingen blev föremål för överprövning. Till följd av överprövningen löpte anbudens giltighetstid ut och upphandlingen avbröts i maj 2020.
7. Under perioden december 2019 – februari 2020 ingick kommunen totalt fem avtal om städtjänster för verksamheterna inom social- och arbetsmarknadsförvaltningen, äldreförvaltningen, kultur och fritidsförvaltningen, grundskole- och gymnasieförvaltningen, respektive förskoleförvaltningen. Avtalen ingicks med leverantören Miljöpalatset AB utan att ha föregåtts av annonsering i enlighet med LOU. Avtalen löpte från den 1 januari till den 31 december 2020.²
8. De två avtal som omfattade verksamheterna inom grundskole- och gymnasieförvaltningen, samt förskoleförvaltningen, blev föremål för ansökan om överprövning. Förvaltningsrätten i Stockholm fann att det förelåg grund för att ogiltigförklara dessa två avtal, men att det ändå fanns skäl att låta avtalen bestå av tvingande hänsyn till allmänintresset, se bilaga 1.³
9. Den 8 april 2020 ingick kommunen avtal med Näslund avseende lokalvård i Sundbybergs stads stadshus, STN-0145-2020 (Avtalet), se bilaga 2. Även Avtalet ingicks utan att annonsera i enlighet med LOU. Avtalet löpte från den 1 maj till den 31 december 2020 med möjlighet till förlängning. Det är detta Avtal som denna ansökan om upphandlingsskadeavgift grundar sig på.
10. En upphandling avseende lokalvård för hela kommunen annonserades den 23 december 2020 med planerad avtalsstart i juni 2021. I december 2020 ingicks vidare två direktupphandlade avtal avseende lokalvård för att täcka behovet fram till att det upphandlade avtalet är på plats. Den ordinarie

² Leverantören undertecknade avtalen i februari 2020, dvs efter avtalstiden inletts. Det är oklart om det funnits ett muntligt avtal innan dess. Kommunen undertecknade vissa avtal i december 2019 och vissa avtal i februari 2020.

³ Dom från Förvaltningsrätten i Stockholm, mål nr 10464-20.

avtalstiden är satt till den 30 juni 2021 då det nya avtalet beräknas vara klart, dock finns det möjlighet att förlänga avtalen till årsskiftet 2021/2022.

11. Konkurrensverket har den 29 januari 2021 lämnat in en obligatorisk ansökan om upphandlingsskadeavgift avseende verksamheterna inom grundskole- och gymnasieförvaltningen, samt förskoleförvaltningen, till följd av Förvaltningsrätten i Stockholms dom om ogiltighet (se punkt 8 ovan).⁴

Avtalet mellan kommunen och Näslund utgör en otillåten direktupphandling

12. Avtalet utgör ett sådant ramavtal som avses i 1 kap. 20 § LOU och avser köp av städtjänster. Det framgår av utredningen att Avtalet inte har föregåtts av någon annonsering.
13. Enligt huvudregeln ska upphandlingar annonseras och alla leverantörer ska därigenom få möjlighet att lämna, respektive ansöka om att få lämna, anbud. Upphandlingar med ett värde som understiger en viss procent av det tröskelvärde som är aktuellt (den så kallade direktupphandlingsgränsen) behöver inte annonseras. För att avtal med ett värde som överstiger direktupphandlingsgränsen ska få ingås utan föregående annonsering krävs att något av de särskilt angivna undantagen i LOU är tillämpliga. Undantagen från skyldigheten att annonsera upphandlingar ska tolkas restriktivt.⁵

Upphandlingens värde

14. Värdet av en upphandling är enligt 5 kap. 3 § LOU det totala belopp som, enligt den upphandlande myndighetens uppskattning, ska betalas enligt det kontrakt som ingår i upphandlingen. När värdet bestäms ska options- och förlängningsklausuler som anges i något av upphandlingsdokumenten inbegripas som om de hade utnyttjats. Värdet ska bestämmas exklusive mervärdesskatt.
15. Enligt 5 kap. 6 § LOU får metoden för att uppskatta en upphandlings värde inte väljas i avsikt att undvika att bestämmelserna om upphandling över tröskelvärdena blir tillämpliga.
16. Värdet av ett ramavtal ska i enlighet med 5 kap. 14 § LOU uppskattas till det högsta sammanlagda värdet av samtliga kontrakt som planeras inom ramen för ramavtalet under löptiden. Som Avtalet är formulerat möjliggör dock

⁴ Se Förvaltningsrätten i Stockholm, mål nr 2118-21.

⁵ Se bland annat EU-domstolens dom i mål C-199/85 Kommissionen mot Italien, punkt 14, de förenade målen C-20/01 och C-28/01 Kommissionen mot Tyskland, punkt 58, mål C-385/02 Kommissionen mot Italien, punkt 19, mål C-394/02 Kommissionen mot Grekland, punkt 33 och mål C-26/03 Stadt Halle och RPL Lochau, punkt 46. Se även förarbetsuttalanden i prop. 2006/07:128 del 1 s. 291 samt Högsta förvaltningsdomstolens uttalanden i RÅ 2005 ref. 10, RÅ 2008 ref. 79 och RÅ 2009 not. 134.

dess förlängningsoption förlängning av Avtalet på obestämd tid. Det innebär att 5 kap. 13 § LOU ska tillämpas vid beräkningen av Avtalets värde.

17. Enligt 5 kap. 13 § LOU ska värdet av en upphandling av tjänst uppskattas till månadsvärdet multiplicerat med 48, om avtalets löptid är längre än 48 månader eller om löptiden är obestämd. Under utredningen har Konkurrensverket tagit del av sammanställningar av fakturerade värden inom respektive verksamhetsområde för åren 2018–2020. Av sammanställningen för städtjänster inom stadshuset framgår att det under månaderna då Avtalet löpte år 2020 fakturerades i genomsnitt 130 295 kronor per månad. Detta innebär att värdet för Avtalet uppgår till 6 254 160 kronor ($130\,295 \times 48$).
18. Kommunen har under utredningen anfört att Avtalet avslutats utan nyttjande av förlängningsoptionen och att värdet under löptiden om åtta månader uppgick till ca 1 563 540 kronor ($130\,295 \times 8$) vilket enligt kommunen utgör Avtalets värde. Som framgår av beräkningsreglerna i 5 kap. LOU är det dock det maximala beloppet som kan utläsas av ett avtal som utgör avtalets värde.
19. Av 5 kap. 11 § LOU framgår att tjänstekontrakt som regelbundet återkommer, ska uppskattas med ledning av antingen det verkliga totala värdet av en följd av liknande kontrakt som upphandlats under den föregående tolv månadersperioden eller föregående räkenskapsår, om möjligt justerat med hänsyn till förutsebara ändringar i kvantitet eller värde under den tolv månadersperiod som följer efter det första kontraktet.
20. Avtalet och övriga direktupphandlingar av städtjänster, under den föregående tolv månadersperioden (9 april 2019 till och med 8 april 2020), är avsedda att täcka kommunens behov av städtjänster inom kommunens verksamhet. Avtal om städtjänster är regelbundet återkommande. Det är fråga om liknande kontrakt och värdet av upphandlingen ska därför bestämmas mot bakgrund av avtalens sammanlagda värde.
21. De liknande kontrakt som avses är:
 - SAN-0208/2019, Avtal gällande städning av verksamheter inom social- och arbetsmarknadsförvaltningen, se [bilaga 3](#). Kommunen har uppgett att den har betalat 1 027 934 kronor exklusive mervärdesskatt under år 2020 inom ramen för avtalet.
 - KFN-0173/2019, Avtal gällande städning av verksamheter inom kultur- och fritidsförvaltningen, se [bilaga 4](#). Kommunen har uppgett att den har betalat 3 796 057 kronor exklusive mervärdesskatt under år 2020 inom ramen för avtalet.

- ÄN-0299/2019, Avtal gällande städning av verksamheter inom äldreförvaltningen, se bilaga 5. Kommunen har uppgett att den har betalat 1 093 501 kronor exklusive mervärdesskatt under år 2020 inom ramen för avtalet.
- 22. Avtalen har undertecknats i december 2019 respektive i februari 2020 men gäller från den 1 januari 2020 (se punkt 7 ovan). Avtalens sammanlagda värde uppgår till 5 917 492 kronor exklusive mervärdesskatt (1 027 934 kronor + 3 796 057 kronor + 1 093 501 kronor).
- 23. Kommunen har under utredningen ifrågasatt att det är fråga om liknande kontrakt och att värdet på avtalen ska läggas ihop. Tjänsterna ifråga måste dock inte vara identiska för att utgöra liknande kontrakt.⁶ Samtliga kontrakt avser städuppdrag i syfte att tillgodose det totala behovet av städning i kommunen under år 2020. Kontrakten ska således även utifrån bestämmelserna i 5 kap. 3 och 6 §§ LOU anses vara del av samma upphandling⁷ och därmed räknas samman vid beräkningen av Avtalets värde.
- 24. Konkurrensverket finner inte skäl att ifrågasätta de belopp som kommunen har uppgett och beräknar det totala värdet för ingångna avtal för perioden, och därmed upphandlingens värde, till 12 171 652 kronor exklusive mervärdesskatt (6 254 160 kronor + 5 917 492 kronor). Värdet överstiger direktupphandlingsgränsen och tröskelvärdet.⁸

Något undantag från annonseringsskyldigheten föreligger inte

- 25. Det har enligt Konkurrensverket inte framkommit några omständigheter i utredningen som medger ett undantag från annonseringsplikten. Kommunen har inte heller gjort gällande att det funnits förutsättningar för att tillämpa något undantag. Avtalet utgör därmed en otillåten direktupphandling.

Upphandlingsskadeavgift

- 26. Vid en otillåten direktupphandling får en allmän förvaltningsdomstol efter ansökan av Konkurrensverket besluta att en upphandlande myndighet ska betala en upphandlingsskadeavgift (21 kap. 1 § 3 LOU). Det krävs inte att den upphandlande myndigheten har agerat med uppsåt eller av oaktsamhet för

⁶ Jfr skäl 19 till direktiv 2014/24/EU varav framgår att begreppet likartade varor bör förstås som varor som är avsedda för identisk eller likartad användning, till exempel varor som utgörs av ett antal livsmedel eller av olika kontorsmöbler. En ekonomisk aktör som är verksam på det berörda området skulle i typfallet troligtvis ha sådana varor i sitt normala varuutbud.

⁷ Jfr mål C-574/10 Kommissionen mot Tyskland, där EU-domstolen gjorde en analogisk tolkning på begreppet "ett enda arbete", vilket i sin tur bedömts i mål C-16/98 Kommissionen mot Frankrike avseende förutsättningar för att vid tröskelvärdetsberäkningen lägga samman värdet av olika bygg- och anläggningskontrakt som anses vara del av ett enda arbete, punkt 29–31. Tolkningen i Kommissionen mot Tyskland (som gjordes i syfte att beräkna värdet av flera avtal om arkitekttjänster) innebär att tjänster som har en enhetlig karaktär och uppfyller en ekonomisk och teknisk funktion ska läggas samman.

⁸ För upphandlingar som påbörjades under 2020 och som avser tjänstekontrakt är tröskelvärdet 2 197 545 kronor.

att en avgift ska kunna dömas ut. Bristande kännedom om gällande rätt eller missförstånd om lagstiftningens innehåll utgör inte heller någon ursäkt för en överträdelse.⁹

27. En upphandlingsskadeavgift ska vara effektiv, proportionerlig och avskräckande. Syftet med avgiften är bland annat att säkerställa att upphandlingsreglerna följs och att skattemedlen används på ett korrekt sätt.¹⁰

Tidsfristen för Konkurrensverkets ansökan

28. En ansökan om upphandlingsskadeavgift ska ha kommit in till förvaltningsrätten inom ett år från det att avtalet slöts. En ansökan får dock inte göras innan tidsfristen för ansökan om överprövning av ett avtals giltighet har löpt ut (21 kap. 7 § LOU).
29. Det avtal som ansökan gäller är undertecknat av parterna den 3 respektive den 8 april 2020. Ett bindande avtal har därmed uppkommit den 8 april 2020 och en ansökan om upphandlingsskadeavgift måste ha lämnats in till domstolen inom ett år från det datumet.
30. Att övriga tre avtal har ingåtts vid en tidigare tidpunkt saknar betydelse för frågan om preskription och värdet på upphandlingen.¹¹

Överträdelsens sanktionsvärde och avgiftens storlek

31. En upphandlingsskadeavgift ska uppgå till lägst 10 000 kronor och högst tio miljoner kronor. Avgiften får inte överstiga tio procent av upphandlingens värde. Beräkningen av värdet ska ske enligt 5 kap. eller 19 kap. 8 § LOU (21 kap. 4 § LOU). Det högsta avgiftsbeloppet är reserverat för särskilt graverande fall.¹² Konkurrensverket har beräknat upphandlingens värde till 12 171 652 kronor (se punkt 24 ovan). Upphandlingsskadeavgiften kan därför uppgå till högst 1 217 165 kronor ($12\,171\,652 \times 0,1$).
32. Vid fastställande av upphandlingsskadeavgiftens storlek ska särskild hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsen är. I ringa fall ska någon avgift inte beslutas. Avgiften får efterges om det finns synnerliga skäl (21 kap. 5 § LOU).
33. Upphandlingsskadeavgiftens storlek ska bestämmas med hänsyn till alla relevanta omständigheter i det enskilda fallet inom ramen för avgiftens av-

⁹ Prop. 2009/10:180 del 1 s. 193 och 368.

¹⁰ A prop. s. 196–197.

¹¹ Se Kammarrätten i Stockholms dom den 15 februari 2021 i mål nr 1304-20. Jfr även Kammarrätten i Göteborgs dom den 23 december 2016 i mål nr 5524-16 som dock rör tillämpningen av 15 kap. ÄLOU.

¹² Se Högsta förvaltningsdomstolens avgörande HFD 2014 ref. 69.

skräckande syfte. Utgångspunkten är att avgiften ska bestämmas så att myndigheten, och även andra myndigheter, följer LOU. Ju allvarligare överträdelsen kan anses vara, desto högre belopp bör avgiften fastställas till.¹³

34. Vid bedömningen av sanktionsvärdet ska hänsyn tas till såväl försvårande som förmildrande omständigheter. Det ska även vägas in hur klar överträdelsen kan anses vara. Omständigheten att till exempel rättsläget är oklart kan påverka sanktionsvärdet så att överträdelsen anses mindre allvarlig. Däremot kan sanktionsvärdet anses högre om ett avtal löper under en förhållandevis lång tid eller avser ett högt värde. Även förhållanden hos den upphandlande myndigheten som exempelvis ett upprepat beteende att göra otillåtna direktupphandlingar kan ses som en försvårande omständighet. Att en upphandlande myndighet har drabbats av andra negativa ekonomiska konsekvenser till följd av överträdelsen kan dock i vissa fall ses som en förmildrande omständighet.¹⁴ Otillåtna direktupphandlingar är en av de allvarligaste överträdelserna inom upphandlingsområdet och sanktionsvärdet ska därför ofta vara högt.¹⁵
35. Det är fråga om en otillåten direktupphandling. Sanktionsvärdet är därför som utgångspunkt högt. Därutöver föreligger flera försvårande omständigheter.
36. Avtalen som tecknats för 2020 har avsett långa avtalsperioder sett till omständigheterna och föreskriver inte någon möjlighet till förtida uppsägning för det fall ett nytt annonserat avtal skulle komma på plats. Avtalet som ansökan grundas på saknar dessutom en bortre gräns för förlängningsoptionen.
37. Det har under utredningen även återkommande framkommit brister vad gäller dokumentationen av ingångna avtal. Kommunen har för vissa tidsperioder och verksamhetsområden helt saknat dokumentation.
38. Utredningen visar vidare att kommunen direktupphandlat avtal under flera års tid. De sista dokumenterade förlängningarna för de aktuella verksamhetsområdena som har stöd i annonserade avtal löpte ut under första halvan av 2018 och ett nytt upphandlat avtal beräknas vara på plats först under juni 2021. Den dom som ligger till grund för Konkurrensverkets obligatoriska ansökan om upphandlingsskadeavgift (se punkt 8 ovan och bilaga 1) visar på ett upprepat beteende vad gäller att genomföra otillåtna direktupphandlingar.

¹³ Prop. 2009/10:180 del 1 s. 197 och 369–370.

¹⁴ A. prop. s. 197–198 och 369–370.

¹⁵ Se prop. 2009/10:180 del 1 s. 197 och jfr exempelvis HFD 2014 ref. 69 och Kammarrätten i Göteborgs domar den 20 november 2014 i mål nr 4402-14 och den 2 december 2014 i mål nr 4915-13.

39. Kommunen gör gällande att avtalen, i likhet med de avtal som prövades av förvaltningsrätten (se punkt 7 ovan) avser samhällsviktiga tjänster som inte har kunnat anstå, vilket utgör en förmildrande omständighet. De förhållanden som ligger till grund för att annonserade avtal inte har kommit på plats beror dock på kommunens eget agerande. Kommunen har under lång tid kunnat förutse behovet av de aktuella tjänsterna och tidsnöden har uppstått till följd av kommunens bristfälliga planering.¹⁶
40. Enligt Konkurrensverkets uppfattning föreligger det inte några förmildrande omständigheter.
41. Vid en sammantagen bedömning av omständigheterna i ärendet anser Konkurrensverket att en upphandlingsskadeavgift på 1 000 000 kronor är en proportionerlig sanktion för den aktuella överträdelsen.

Ansökan i original undertecknas inte egenhändigt.

Marie Östman

Maria Andersson Müller

Bifogas

Bilaga 1 – Dom från Förvaltningsrätten i Stockholm, mål nr 10464-20

Bilaga 2 – Avtal avseende lokalvård i Sundbybergs stads stadshus, STN-0145/2020

Bilaga 3 – Avtal avseende städning av verksamheter inom social- och arbetsmarknadsförvaltningen, SAN-0208/2019

Bilaga 4 – Avtal avseende städning av verksamheter inom kultur- och fritidsförvaltningen, KFN-0173/2019

Bilaga 5 – Avtal avseende städning av verksamheter inom äldreomsorgen, ÄN-0299/2019

¹⁶ Det ställs höga krav på en upphandlande myndighets planering och organisation, jfr t.ex. mål C-385/02 Kommissionen mot Italien, punkt 26–28.

Hur man överklagar

FR-05

Den som inte är nöjd med förvaltningsrättens beslut kan överklaga. Här framgår hur det går till.

Närmare regler finns i den lag som gäller för målet, se rutan längst ner på nästa sida för hänvisningar.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som ni fick del av beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För myndigheten räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om ni exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Tänk på detta i mål om överprövning av upphandling

I vissa fall kan myndigheten ingå avtal efter 10 dagar från det att domstolen avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut, och i vissa fall får myndigheten ingå avtal omedelbart. Efter att avtal har slutits får kammarrätten inte överpröva upphandlingen. Detta gäller alltså även om tiden för överklagande fortfarande gäller.

Gör så här

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför ni tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring ni vill ha och varför ni tycker att kammarrätten ska ta upp ert överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis ni vill hänvisa till. Förklara vad ni vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå er: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om ni har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten – adressen finns i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har ni tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om ni *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt ni vill föra fram.

Vill ni veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om ni har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

För fullständig information, se:

- lag (2016:1145) om offentlig upphandling, 20 kap.
- lag (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna, 20 kap.
- lag (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet, 16 kap.
- lag (2016:1147) om upphandling av koncessioner, 16 kap.
- lag (2016:1145) om offentlig upphandling, 20 kap.
- lag (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorn, 20 kap.